

БАРЧАНИНГ
ЭЪТИРОФИГА
САЗОВОР

3

ОИЛАНИНГ ИККИ
ЧЕМПИОНИ

4

БУХОРО
САФАРИНИНГ
ГАШТИ

7

ҚУЛОҒИ
ҚОТТАН
“МАДАНИЯТЛИ”

8

2016 ЙИЛ — СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА ЙИЛИ

ЎзА сурат-лавҳаси

ЗАМОНАВИЙ ҚИШЛОҚЛАР — ЮРТ КЎРКИ

Замонавий уй-жойлар қишлоқларимиз қиёфасини тубдан ўзгартираётир. Бунинг ортидан аҳолининг турмуш шароитлари кун сайин яхшиланиб, янгиланиб бораётир.

... Ўтган йилларда Қашқадарё вилоятидаги 75 массивда 2 минг 52 шундай уй-жойлар фойдаланишга топширилди. Ушбу массивларда 166,8 километр ички йўллар, 380,8 километр ичимлик суви тармоғи барпо этилди. 3 тик қудуқ, 12 сув минораси, 20 сув сақлаш ҳовузи, 167 сув қудуғи қазилди. 184 километрлик газ қувурлари тортилди, 89 кучланишли трансформатор ўрнатилди. Замонавий савдо дўконлари, ишлаб чиқариш цехлари, бозор ва маҳалла гузарлари гавжум. Бу эса намунавий уй-жойлар жуда пухта режа асосида қурилаётганидан далолат беради.

Қарши туманидаги “Боғобод” қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Тўқманғит замонавий массиви ҳам йил сайин обод ва кўркем масканга айланмоқда. 2015 йилда ушбу массивда 149 уй-жой барпо этилиб, ўз эгаларига топширилди. Одамлар яратилаётган бундай қулайлик ва шарт-шароитлардан хурсанд.

МУҲТАРАМ ЮРТДОШЛАР!

Оилангизнинг яна бир сирдош,
дилдош дўстига айланиб қолган се-
вимли газетангизга
2016 йил учун обуна
давом этмоқда!

Обуна индекси —
176

✓ Маслаҳатчилар ҳаётидан

ҲАМЖИХАТЛИК — ОБОДЛИК КАЛИТИ

Асли касби тикувчи бўлган Тўлғоний Сиддиқовани маҳалла аҳли маслаҳатчи вазифасига лойиқ кўрганларида, негадир иккиланганди. Сабаби маҳалладаги 2 минг аҳоли билан ишлаш осон эмасди. Ҳозир Қорасув шаҳридаги «Мустақилликнинг 15 йиллиги» маҳалла фуқаролар йиғини диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича фидойилик кўрсатмоқда.

Тўлғоний Сиддиқова. Одамларнинг ишончи, кексаларнинг маслаҳати, юрт ишига шижоат, масъулият билан киришади. Фаолиятининг илк кунлариданоқ масъулиятни ҳис этган ҳолда астойдил меҳнат қилди, маҳалладаги ҳар бир оилага кириб борди. Маҳалла ишига кириб боргани сари вазифасига меҳри ортди, атрофдагиларнинг ишончини қозонди. Мухими, Тўлғоний опа маҳалла фаоллари билан ҳамкорликда оилаларни мустаҳкамлаш, турли иллатларнинг олдини олиш, маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш борасида ижобий натижаларга эришди.

Маҳалла ҳудудидagi шаҳар тиббиёт бирлашмаси, қатор дорихоналар, тўйхона, шаҳар силга қарши кураш шифохонаси, «Интерагрос-тар», «Барлос асали» ва бошқа фермер хўжаликлари, қатор савдо шохбачалари билан ҳамкорликда маҳаллани ободонлаштириш, аҳолининг турмуш шароитларини яхшилаш, маънавиятини юксалтиришга қаратилган зарур ишларни амалга оширишда маслаҳатчининг алоҳида хиз-

матлари бор.

— Маҳалла ҳам бир оиладай гап. Оиланинг мустаҳкам бўлишида ҳамжиҳатлик катта аҳамиятга эга. Мен ҳам маҳаллада иш ташкил қилишда, аввало, ҳамжиҳатлиكنи шакллантиришга алоҳида

бандлигини таъминлаш борасида ибратли ишлар олиб боришмоқда. Шу ўринда таъкидлаш керакики, маҳалладаги оилаларнинг аксарияти ҳунармандчилик ва тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланади. Уйда ўтирган хотин-қизлар, ҳунар ўрганишга қизиқадиган ёшлар уларга «устоз-шогирд» аънаъаси асосида бириктириб қўйилган. Шу боис маҳаллада деярли бекор юрганларни учратмайсиз.

Жумладан, маслаҳатчи Тўлғоний опанинг ўзи ҳам оилавий тадбиркорликни йўлга қўйган. Турмуш ўртоғи Мухиддин ака ҳамда тўрт нафар фарзанди билан хонадонидида қандалат цехини ташкил этиб, новот ва турли ширинликлар тайёр-

лаб, эл дастурхонини бойитишга ҳисса қўшмоқда. Ҳа, фаол, фидойи, масъулиятни ҳис этган инсонгина ҳам оила, ҳам жамият ишига чин дилдан ендашади. Атрофдагиларнинг юрагига йўл топа олади. Бугун маслаҳатчи Тўлғоний Сиддиқова ҳам ана шундай давримизнинг фаол ва фидойи аёллари қаторида самарали фаолият олиб бораётганига алоҳида эътирофга сазовордир. Мана шундай аёлларимиз бор экан, юртимиз янада обод бўлаверади.

Зилола РАҲМОНОВА
Суратда: маслаҳатчи
Тўлғоний Сиддиқова

Миллий мусиқа созларимизнинг сеҳри бошқача. Улардан тараладиган наволар бир зумда кишини ўзига мафтун қилади. Назаримда, Шахло Ҳасанбоевани ҳам мусиқа дунёсига етаклаган жиҳат шу. Чунки унинг дутор орқали ижро этаётган куйлари ёш созанданинг бетакор тароналаримизга муҳаббатини ошираётир, шу билан бирга, истеъдодини ҳам шакллантиришга сабабчи бўлаяпти.

МИЛЛИЙ ОҲАНГЛАР СЕҲРИ

✓ Истеъдод

Дутор — қадимий мусиқа сози. Тарихда аёлларнинг ҳам дутор билан турли гурунглари, маросимларни олиб боришгани ҳақида маълумотлар бор. Шахло бу сабоқларни мусиқа адабиётидан ўзлаштирган. У айна пайтда Марғилон шаҳридаги 10-болалар мусиқа ва санъат мактабидида дутор йўналиши бўйича таҳсил олмоқда. Мумтоз наволаримиздан «Табасум», «Кўш тор», «Дилхирож», «Чертма», «Санои дугоҳ»ни маромига етказиб чалишни ҳам ўрганган. Ёш созанда бу борадаги билимларни пухта ўрганаётгани учун мактабнинг тажрибали мураббийлари Ферузахон Зоҳидова, Нафисахон Набижоновадан жуда миннатдор. Унинг кўлга киритаётган ютуқлари, албатта, устозларнинг меҳнати тугайли.

У аънавий тарзда ўтказиб келинаётган «Камалак юлдузлари» болалар ижодиёти фестивалида халқ чолғулари йўналиши бўйича лауреат бўлди. Фестивалда Шахло томонидан ижро этилган «Кўкон тановори» куйи ҳакамларнинг диққатини тортди. Унинг қобилиятини ижобий баҳолаган мутахассислар созанда қизнинг келажиги нурафшон бўлишини тиладилар.

— Фолиблик менга ижодий куч, улкан илҳом бахш этди. Фестиваль дипломи ва эсдалик совғаларини ҳакамлар хайъатидан тантанали қабул қилиб оларканман, кўз ўнгимда билим берган устозларим, ота-онам намоён бўлди, — дейди у ўз таассуротлари

ҳақида сўзлаб. — Юртимизда биз болаларнинг, айниқса, мусиқа ва санъатга иштиёқманд ёшларнинг чексиз ғамхўрликлар оғушида камолга етаётганини яна бир қарра англадим. Биздан талаб қилинадигани эса интилиш ва ҳаракат. Ушбу фазилатлар билан келажакда мусиқамиз суҳратини дунёга тараннум этмоқчиман.

Ютуқлар янада юксакларга чорлайди. Шахло яқин орада Қозоғистон пойтахти Остонада бўлиб ўтадиган халқаро мусиқа фестивалида қатнашиш учун қизгин тайёргарлик кўряпти. Тенгдошингиздан у таҳсил олаётган 15-мактаб жамоасининг ҳам умидлари катта. Ушбу синовдан ҳам муваффақиятли ўтиб, юртимиз мусиқа санъатини дунёга яна бир қарра намоён қилишида Шахлони шижоат ва ғайрат асло тарқ этмасин.

М. СОЛИЖОНОВ,
Фаргона вилояти

Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан солиқ ва бюджет сиёсатининг 2016 йилга мўлжалланган асосий йўналишларидан келиб чиқиб, солиқ қонунчилигига киритилган ўзгариш ва қўшимчалар мазмун-моҳиятини тадбиркорлик субъектлари вакиллари ҳамда кенг жамоатчиликка етказиш мақсадида кўргазмали семинар ташкил этилди. Унда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати, Молия вазирлиги, ҳамда бошқа мутасадди вазирлик, ҳамда идоралар масъул ходимлари иштирок этди.

Таъкидланганидек, 2015 йил 22 декабрда Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикасининг 2015 йилги асосий макроиктисодий кўрсаткичлари прогнози ва Давлат бюджети параметрлари тўғрисида»ги Қарори қабул қилинди. Унга асосан

юртимизда тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, аҳолининг реал даромадларини ошириш мақсадида қатор солиқ ва мажбурий тўловларнинг ставкалари пасайтирилди. Шунингдек, қонун ҳужжатларига асосан берилган имтиёзлар муддати узайтирилди. Жумладан, микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкаси 2015 йилдаги 6 фоиздан 1 фоизли пунктга пасайтирилиб, 5 фоиз қилиб белгиланди.

Шунингдек, божхона расмийлаштируви бўйича хизматлар кўрсатувчи юридик шахслар (божхона брокерлари) учун ягона солиқ тўлови ставкаси ҳам 1 фоизли пунктга пасайтирилиб, 5 фоиз қилиб белгиланди. Ўз навбатида, ягона солиқ тўлови ставкасининг қамайиши

ҳисобига ушбу микрофирмалар ва кичик корхоналар ихтиёрида жорий йилда 59 миллиард сўмга яқин маблағ қолиши кутилмоқда.

Семинар иштирокчилари жисмоний шахслар даромадларига солиқ юқини пасайтириш мақсадида, 2016 йилнинг 1 январидан бошлаб жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ставкасининг иккинчи шкаласи (энг кам иш ҳақининг бир бараваридан беш бараваригача микдорда) 2015 йилдаги 8,5 фоиздан 1 фоизли пунктга қамайитрилиб, 7,5 фоиз қилиб белгиланганига алоҳида эътибор қаратишди. Бу ўз навбатида 235,0 миллиард сўмдан ортиқ маблағлар ишчи ва хизматчилар ихтиёрида қолдирилишига имконият яратиши қайд этилди.

Президентимизнинг 2015

йил 24 апрелдаги ПФ-4720-сонли Фармони билан акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган хорижий мутахассисларни рағбатлантириш бўйича берилган солиқ имтиёзларининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида 2015 йил 29 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни билан Солиқ кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. Унга мувофиқ акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган хорижий мутахассисларни рағбатлантириш мақсадида, уларни бошқарув ходимлари сифатидаги фаолиятдан олган даромадлари даромад солиғи,

тўлов манбаидан олинадиган даромад солиғини тўлашдан озод этилди.

Семинарда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида фаолият юритувчи тадбиркорлик субъектлари вакиллари томонидан ўртага ташланган барча муаммолари саволларга батафсил жавоблар берилди.

Тадбир давомида солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ўз вақтида тўлаб келаётган республикамизнинг барча ҳудудларидан таширф буюрган бир гуруҳ солиқ тўловчиларга Давлат солиқ қўмитасининг фахрий ёрликлари топширилди.

Камолиддин ХОТАМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Давлат солиқ
қўмитаси бош
мутахассиси

ИМТИЁЗ ВА ЕНГИЛЛИКЛАР

барқарор иқтисодий тараққиёт гарови

Эртамиз эгалари

“Мустақил фикрлайдиган, замонавий илм-фан ва касб-хунарларни пухта эгаллаган, ўз юрти, ўз халқига фидойи, биз бошлаган ишларни давом эттиришга қодир бўлган, ҳар томонлама соғлом авлодни енгиб бўладими? Бугун биз олдимизга қўйган юксак мақсадларга етишда ана шу навқирон авлодимиз ҳал қилувчи куч бўлиб майдонга чиқаётгани барчамизга гурур ва ифтихор бағишлайди” деганди Юртимизимиз “Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш — энг олий саводдир” китобида. Юксак ишонч билан айтган пурмаъно сўзлар барча ёшларга катта куч бағишлаб, олдига қўйган мақсадлари сари илдам одимлашга ундаётир.

БАРЧАНИНГ ЭЪТИРОФИГА САЗОВОР

Ҳамидаҳон Усмонова ҳам улардан бири. Изланувчан, тиришқоқ ва ҳар соҳада фаол бу қиз нафақат шу кунга қадар эришган ютуқлари, балки ўзининг гўзал инсоний фазилатлари билан кўпчиликка ўрнак бўла олади.

— Оилада уч фарзандимиз, — дейди Ҳамида. — Эсимда, опам 6 ёшида мактабга борган. Шунда унинг тиришқоқлигини, уйга вазифаларни бажаришни кузатиб турардим. 6 ёшимда эса саводим чиқиб, мактабга бориш учун имтиҳон топширганман. Мактабда аълочи ўқувчилар сафида турардим. Устозларимдан олган билимларимни бир нечта фан олимпиадаларида синаб кўрганман, фахрли ўринларни қўлга киритганман. Албатта, имкониятим кўпроқ компьютер саводхонлиги бўйича юқори бўлгани боис 9-синфда фақат шу фан бўйича машғулотлар олиб борганман.

Дарҳақиқат, қаҳрамонимиз улғайган ушбу оила Учтепа туманидаги Алихонтура Соғуний маҳалласининг намунали хонадонларидан. Ус-

моновлар оиласида катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, фарзандлар тарбиясига эътибор каби ўзбек халқига хос қадриятлар ҳавас қиларли даражада. Буни фарзандларининг тарбиясию эришадиган намунали натижаларидан кўриш мумкин.

Ҳамидаҳоннинг 2009 йилда ЎзДЖТУ қошидаги 1-сон академик лицейига ўқишга қабул қилингани унинг улкан мақсадлар ва муваффақиятларга эришиш йўлидаги муҳим қадам бўлди. У билим даргоҳида назарий билимларни эгаллаш билан бир қаторда маданий-маърифий тадбирлар, турли йўналишда ташкил этилган танловларда мунтазам иштирок этиб юқори ўринларни қўлга киритди. Хусусан, 2009 йили Учтепа туманида ўтказилган

билан барчанинг эътирофига сазовор бўлди.

Дарвоқе, Республика миқёсида ташкил этиладиган танловларда ҳам мунтазам қатнашиб келадиган қаҳрамонимиз “Қамолот” ЁИХ томонидан ўтказилган “Юрт келажаги — 2014” кўрик-танловининг адабиёт ва журналистика йўналиши ғолиби бўлди. Қолаверса, 2015 йилда Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди ва бошқа қатор ташкилотлар томонидан ташкил этилган “Жамият ва мен” республика танловида рағбатлантирувчи диплом билан тақдирланган. Айниқса, 2015 йилда қаҳрамонимизнинг тинимсиз изланиш ва ҳаракатлари муносиб баҳоланиб,

“Зулфияҳоним қизлари” танловида, 2011 йили эса “Энг яхши ижодкор” танловида фахрли биринчи ўринга лойиқ топилди.

Академик лицейни тамомлагач, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетида ўқишга қабул қилинди. Бу Ҳамида учун унутилмас воқеа бўлди. Тиришқоқ ва янгилликка интилувчан қиз қисқа муддат ичида университетнинг фаол талабалари сафидан ўрин эгаллади. 2014 йили факультет миқёсида ташкил этилган “Миллий журналистика ривожига ёш журналист кадрлар тайёрлашнинг долзарб масалалари” мавзусидаги амалий анжуманда фаол иштирок этди. Айниқса, Ҳамида факультетнинг иқтидорли талабаси сифатида БМТнинг билим, фан ва маданият ишлари бўйича ташкилоти ЮНЭСКО томонидан ўтказилган “Экожурналистика: барқарор ривожланиш йўлида” номли ўқув семинарида иштирок этиб, илмий изланишлари

Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат стипендиаси совриндори дея эътироф этилгани унинг ҳаётидаги энг катта ютуғи бўлди.

— Бугун мамлакатимизда биз — ёшларга қаратиладиган юксак эътибор ва ғамхўрликлардан унумли фойдаланиб, ўз танлаган соҳамизда юқори чўққиларни забт этиш, унинг ривожига ҳисса қўиш имкониятига эгамиз, — дейди Ҳамида қувонч билан. — Менга билдирилган ушбу ишонччи чуқур англаган ҳолда бурғисидан зиммамда турган бурчим ва вазифамни қўлимдан келганча адо этишга ҳаракат қиламан.

Ситора САИДОВА

МАСЛАҲАТЧИ МАСЪУЛИЯТ ДЕМАК,

дейди Қуйичирчиқ тумани Янгиҳаёт маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Фарида Ҳайитматова

Замондошларимиз

... Бувинисохон Каримани келин қилиб туширди-ю, бахти чопди.

— Келинимнинг тушганига уч йил бўлди-мики, чизган чизғимдан чиқмайди. Панд-насихат берган Фарида опа омон бўлсинлар, — дейди қайнона.

Маҳалланинг кичигига опа, каттасига сингил Фарида Ҳайитматовани кундалик иши шундай бошланади. Энг аввало, маҳалланинг сарамжон-саришталигини билиш учун бошдан-оёқ айланиб чиқади. Иложи борица муаммоларни бартараф этади. Айниқса, ёшлар ўртасида эрта никоҳнинг олдини олиш, ажрашишларга чора излайди. Бетобларни йўқлайди. Тўй-маъракада маслаҳатни дўндиради.

Ўтган йили ўтказилган “Энг яхши диний-маърифат ва маънавий ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи” кўрик-танловида опа худудий босқичлардан сўнг туман босқичига йўл олди. Вилоят босқичига жиддий ҳозирланди. Бу доводдан муваффақиятли ўтди. Республика босқичи сари дадил омовлади.

Нихоят, Навоий вилотида танлов учун йўл олган қаҳрамонимизни ҳис-ҳаяжон эмас, аксинча, қайвони, нурунийлар дуолари ғолиблар сафидан ўрин эгаллашга йўл очди. Юртимизнинг турли гўшаларидан келган ўзи каби маслаҳатчилар билан танишди, маслаҳатлар билан ўртоқлашди. Ва ниҳоят, ҳакамлар ҳайъатининг ўрин ва номинациялари эълон қилинди. Улар орасида Фарида Ҳайитматова ҳам бор эди. Унинг меҳнати, хизматлари муносиб тақдирланди. У хануз ана шу шуқули онлар қуршо-вида меҳнат қилаётир.

— Маҳалламизда айни дамда, 550 хонадонда 10 хил миллат вакиллари — 2552 аҳоли истиқомат қилади, — дейди у. — Мана қарийб 12 йилдирки, маҳалламиздаги салбий иллатларнинг олдини олиш учун таълим муассасалари, хотин-қизлар кўмитаси,

маҳалла жамоат фонди, ФХД ёрдами, жамоатчилик кенгаши аъзолари билан ҳамкорликда иш олиб бораётимиз. Маҳалла ободлиги, вояга етмаганлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш, ёшларимизга ўтмишимизни ўргатиб, бой тарих ва анъаналарни қалбига синдириб бормоқдамиз.

Аслини олганда, маҳалла йигинларининг иши кўп қирралидир. Масалан, оилада уч нафар қизи бўлиб, ўғил кутанганлар ҳомиладор бўлишди: дарров ҳолидан хабар оламиз. То чақалоқни қўлга олгунча елиб-югурамиз.

Гоҳида хонадонларга борганимизда уй эгалари: “Сизга нима, сизнинг ишингиз бўлмасин”, дея хитоб қилишди. Ана шундай кезларда ҳар бир сўзнинг салмоғини ўқитиб, кейинчалик кўча-кўйда кўришиб қолсак, тўғри айтибсиз, минг раҳмат, дейишди. Кўрдингизми, бировнинг қўнғлига киришдан олдин ҳаётий тажрибага эга бўлиш шарт. Яна бир масала, воғга етмаганлар билан ишлаш энг маъсулиятли вазифадир. Худудимизда жами 604 воғга етмаганлар бор. 15-49 ёшга ча туғиш ёшидаги 587 аёл-қизларимиз билан қўплаб тадбирлар ўтказиб борамиз. Мақсадимиз — аҳоли ўртасида репродуктив саломатлигини янада мустаҳкамлаш, ўз ҳуқуқларини билишга ўргатиш, оилаларда соғлом муҳитни қарор топтиришга ўз ҳиссамизни қўишдир.

Фарида Ҳайитматова тажрибаларини нафақат туманда, қолаверса, юртимизда кенг қўлласса арзийди. Орамизда шундай фидойилар бор экан, оилаларимизда тинчлик ҳукмронлик сургусидир.

Нигора ЭРКИНБОЕВА,
“Оила ва жамият”
мухбири,
Тошкент телевидио

2016 йил — Соғлом она ва бола йили

АСРИЙ ОРЗУЛАР ТАНТАНАСИ

Мустақилликка эришганимиздан буён оналар ва болаларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, айниқса, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол қилиб воғга етказиш мамлакатимизда давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Ўтган йиллар давомида бу борада жуда кўплаб ислохотлар амалга оширилди ва оширилади.

Юртбошимизнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясини қабул қилинганидан 23 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишдаги маърузасида 2016 йилни —

“Соғлом она ва бола йили” деб номлагани ҳам бунинг ёрқин исботидир.

Шу маънода, мамлакатимиз миқёсида ҳозирданок “Она ва бола соғлом бўлса, оила бахтли, оила бахтли бўлса, жамият мустаҳкам бўлади”, деган ҳаётбахш қадрият ва олижаноб гоё жамиятда чуқурроқ англаб етилишига ва қарор топишига йўналтирилган кенг чоратadbирлар комплексини амалга ошириш жараёнида жадаллик билан олиб борилаётир. Албатта, бу лаҳзалик, ёки йиллик жараён эмас, балки мунта-

зам олиб бориладиган ишдир.

Яқин ўтмишга назар солсак, ўша эски тузум даврида сондан кўра сифатга кўпроқ эътибор берилган, боз устига она ва бола ўлими ортигани баробарида соғлиқни сақлаш тизимидаги оқсоқликлар ҳам бартараф этилмас, шунинг учунми хотин-қизлар саломатлиги ҳам ачинарли аҳволда эди.

Бугун оилани, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тизимини янада такомиллаштириш жамиятда оналарга алоҳида ҳурмат-эҳтиром муҳитини

шакллантириш, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш мақсадида бир қатор устивор вазифалар белгилангани ва амалга оширилаётгани оила институтини мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этади.

Бундан ташқари, бўлгуси оналарни тез-тез тиббий кўрикдан ўтказиш мақсадида замонавий кўринишга кириб бораётган тиббиёт муассасаларининг, жумладан, перинатал ва скрининг марказларнинг моддий-техника базасини ва кадрлар салоҳиятини янада мус-

таҳкамлаш, оилавий поли-клникалар ва кишлоқ врачлик пунктларининг иш моқда. Айниқса, кишлоқ самарадорлигини ошириш, жойларда хотин-қизларни патронаж тиббиёт ҳамшираларининг сонини кўпайтириш тизимини, акушер-гинекологлар ва болалар шифокорлари малакасини оширишга жиддий аҳамият берилмоқда.

Шу ўринда хаёлга бир гап келади: соғлом турмуш-ни спортсиз тасаввур этиш мушкул. Бу борада эришадиган ютуқларимиз самараси ўлароқ юртимизнинг қай гўшасига борманг, шу тобда ёш ўғил-қизлар спорт тўғрақларига қатнамоқда. Натижада чекка-чекка қиш-

лоқлардан ҳам жаҳон чемпионлари етишиб чиқмоқда. Айниқса, кишлоқ жойларда хотин-қизларни спортга жалб этиш, уларнинг мунтазам равишда спорт билан шуғулланишларига алоҳида эътибор қаратиладиганини ҳам айтиб ўтиш зарур.

Бир сўз билан айтганда, оналар ва болалари эъзоз, қадр топган юрт хамиша озод ва обод бўлади. Зеро, улар келажагимиз пойдеворидир.

Гулнора АЛИМОВА,
Поп туман 2-сон
ФХД ёрдами мудири

Мени оилавий спортчиларнинг ютуқлари доим ҳайратлантиради: буни ҳеч тасодифга йўймайсиз. Ака-ука, опа-ука, опа-сингиллар бугун шахмат бўйича мамлакатимиз байроғини баланд кўтармоқда. Қизик, оилавий шахматчиларнинг билим ва кўникмалари тез ўсиши, қатор муваффақиятларни кўлга киритиши сабаби нима?

Опа-ука Баҳора ва Нодирбек Абдусатторовлар бугун шахматда ўз ўрнига эга. Баҳоранинг 5 карра Ўзбекистон чемпиони, 2 карра Осиё чемпионатининг кумуш медали соҳибаси, 1 карра жаҳон чемпионати кумуш медали эгаси, Ўзбекистонда аёллар терма жамоасининг аъзоси, халқаро мастер ҳамда 2013 йил "Осиёнинг энг ёш, кучли шахматчиси" деб тан олинди. Нодирбек 4 карра Ўзбекистон чемпиони, 3 карра Осиё чемпиони, 1 карра жаҳон чемпионати кумуш медали соҳибаси, халқаро мастер каби унвонларни олгани замирида ҳам тинимсиз меҳнат, оиладаги эътибор мужассам. Шунингдек, жаҳон рейтингининг 12 ёшлилар ичида Нодирбек биринчиликти эгаллаб турганини юксак фахр, деб айта оламиз. Машғулотдан — муваффақиятгача нафақат маҳорат, балки мураббийлар эътибори ва меҳнати оиладаги соғлом муҳит натижасидир...

— Ҳўжайиним болалиқда бир неча шахмат мусобақаларида ҳам иштирок этган экан. Уйда мактов ёрлиғи, эсдлик совгалари бор. Фарзандларининг қизиқиши уйғониши сабаби ҳам шунда, — дейди чемпионларнинг онаси Мардия опа. — Турмуш ўртоғим шахмат тахтаси олиб келиб, болаларимизга уйнашни ўргатган. Натижада улар мактаб, шаҳар миқёсида ўтказилган беллашувларда яхши иштирок этгани учун вақти бекор ўтмасин деб, мураббийга шогирдликка берганмиз. Улар дарров яхши натижаларга эришишни бошлаган, кейин янада жиддийроқ эътибор қаратдик.

— Азалдан бола камолотида онанинг алоҳида ўрни бўлган. Бугунги интеллектуал авлод тарбиясида унинг масъулияти янада ортади. Айтинг-чи, жаҳон чемпионларининг тарбиялаш учун она қандай фазилатларга эга бўлиши керак?

— Болалар ҳар хил саволлар беришга ўч бўлишади. Она бунга тайёр туриши лозим. Яъни, чемпионнинг онасидан талаб қилинадиган биринчи фазилат бу ҳозиржавоблиқдир. Фарзандларим берган саволларга жавоб беришга интиламан. Жаҳон чемпионларини тарбиялайдиган она кенг дунёқарашга эга бўлиши, кўп китоб мутулаа қилиши даркор. Спортчини руҳан чиниктириши лозим. Уларга қизиқарли воқеаларни айтиб бераман. Чунки галабада билимнинг ўзи етарли эмас. Борди-ю, шахматни яхши ўйнайдиган ўйинчи бўлса-ю, аммо мусобақа кунда руҳан тушқунлик ҳолатида ёки кайфияти ёмон бўлса, галабани кутиш мушкул. Спортчининг кайфияти, галабасига эса ўз навбатида унинг оила аъзолари ҳам

ОИЛАНИНГ ИККИ ЧЕМПИОНИ

дахлдор. Шунинг учун мен ҳамиша энг аввало ўзим руҳан тетик ва иродали бўламан. Айтилик, бир кун олдин ютказган бўлса, ўтиб кетган мағлубиятни эслатмасликка уринаман, янги ютуқлар ҳақида ўйланглар, дейман. Галабага эришишни 70 фоизи руҳият билан, қолгани эса қилган меҳнати билан боғлиқ. Мусобақа, машғулотларга бирга борганимда энг кучли гротмейстерларнинг китоблари инглиз тилида чоп этилганини кўрганман. Унда спортчининг иродали, ўз ҳақини талаб қилиб, мусобақадаги ҳақамлар билан мулоқотга кириша оладиган бўлиши ҳақидаги маълумотларнинг барчаси инглиз тилида ёзилган. Буни кўргач, фақатгина спортчи эмас, балки оналар ҳам чет тилини билиши муҳимлигини тушунганман. Ҳозирда фарзандларим билан биргаликда инглиз тилини ўрганишга киришганмиз. Спортчининг онаси чет тилларини билиши фойдадан ҳоли бўлмайди, деб ўйлайман. Болаларимнинг галабасидан сўнг менга ҳам она сифатида инглиз тилида саволлар беришган ва уларга имкон қадар жавоб беришининг уйдасидан чиққанман. Баҳора ва Нодирбеклардан бирон нарсани билишларини талаб қилишимдан аввал, биринчи навбатда ўзимда ана шу фазилатни шакллантиришга одатланганман.

— Фарзандларингизни мусобақаларга олиб борганда кўнглингиздан нима-лар кечган? Ютуқларга осонликча эришмагандир...

— Шахмат тўғраги ўйимиздан анча узоқда эди, ҳар кунги машғулотларга ўзим етаклардим. Болаларимнинг шахмат уйнаши, машғулотлари мени завқлантирарди. Хаттоки, уйга топшириқларини ҳам биргаликда бажарардик. Биласизми, агарда бо-

Диккат, янги руҳ: Оккан дарё оқаверади

Халқимизда бир гап бор: оққан дарё оқаверади. Ҳақиқатан, аждодларимиз дунёни ақлу заковати билан забт этган. Демак, ораимиздан халқаро фан олимпиадалари ғолиблари, ёш жаҳон чемпиони чикаётгани бежиз эмас. Янги руҳида дунёни ҳайратга солаётган салоҳиятли, интеллектуал ёшлар ҳақида материаллар бериб борамиз.

шу тумандаги 152-мактабнинг 5-синфида ўқийди. Уларнинг устозларидан эшитган ҳар бир раҳмати турмуш ўртоғим ва мени қувонтиради. Улардаги қизиқиш шахматни биринчи мартаба оиладан ўрганиб, сўнг мураббий, спорт устаси Равшан Шукуровнинг олдида олиб боришимизга етаклаган.

Табиатан камгап Баҳора қизиқсиниб, суҳбатга қўшилди. Бу ҳолат менинг ҳам диққатимни тортиди: унга юзландим.

— Шахматчи уч-тўрт ва, хатто, ўн юришни олдин билади. Ҳаётда-чи? Чет-элга борганингизда бу сингари ҳолатлар янада ортади, шундайми?..

— Ҳар нарсани, хаттоки, қийинчиликларни ҳам яхшиликка йўяман. Инсон қийин вазиятни бошдан кечираркан, демакки, бу — бежизга эмас. Шу ҳолатлар шахматчи иродасини янада тоблайди. Қолаверса, фақатгина ўйин жараёнида эмас, балки четда турли хил ўзгаришлар, шунинг баробарида мушкулликларни кўра экансиз. Замон шуни талаб қилаётир — фақатгина шахматни билиш етарли эмас, деб ўйламайман. Негаки, хорижга чиқдингизми, чет тилини, айниқса, инглиз тилини билиш муҳим. Илгари инглиз тилини яхши билмасдим: бу кўп панд берган. Бир гал Ҳиндистонда на таомларини ва на керакли нарсаларни сўрай олмай хунобим чиққан, тобим қочганда кимга айтишни билмаганман. Эндликда чет тилини ўрганиш учун шахд билан киришдим.

Нодирбек ҳам суҳбатга қўшилмоқчи эди.

— Нодирбек, спорт нима берди?

— Чемпионатларда иштирок этиб қайтганимда устозим ҳаммамнинг олдида турғизиб, мақтади, "чемпион, баракалла", деб табриклади. Чемпион деганда доимо ёши катта, тажрибаси юқориларни тушунар эдим. Аммо устозимнинг мен билан гурурланиши сира эсимдан чиқмайди. Спортсиз ҳатто бир кунни ҳам тасаввур қила олмайман, шахмат ўйнаш машғулоти одатга айланган. Шахмат тахтаси 64 та тенг катакларга бўлинган. Тахтанинг бўйи ва эни бўйлаб 8 тадан қаторлар. 64 катакнинг 32 таси оқ, 32 таси қора ранг-ларга ажратилган ва улар кетма-кет, яъни ҳар бир қаторда оқ ва қора катаклар навбат билан joyлаштирилган. У фазилатлар тарбиячиси. Фаросат ва қатъият билан йўл танлашга, жасур ва, айни дамда, эҳтиёткор бўлишга ўргатади. Қисқаси, шахмат инсон характеридир.

— Катта ўғлим ҳозир Жиззах Ҳарбий авиация билим юртида таҳсил олаётган бўлса-да, кичиклигидан "ақл гимнастikasi"га иштиёқманд. Баҳора Тошкент ихтисослашган Хотин-қизлар коллежининг 2-курсиди, Нодирбек эса

ЖОРИЙ. "Ҳозирги кунда", "ҳозирги пайтда юз бераётган", "ҳозир содир бўлаётган", "давом этаётган", "олиб борилаётган", "амалдаги", "қундалик" маъноларини англатган "жорий" сўзининг туб илдизи "оқувчи", "оқиб турган", "айланиб юрган" маъноларини англатган.

...бир тегирмон сув бу боғнинг ўртасидин ва боғнинг ичидаги пуштаннинг устидин ҳамиша жорийдур.

"Бобурнома"дан

— Жорий йилда амалга оширган ишларимизни сизга кўрсатайликми, — деди корхона раҳбари мухбирга.

Газетадан

ОВҚАТ ВА АҚВОТ. "Овқат" асли, "ақвот" шаклида бўлган. Чунки, "ақвот", "қувват" сўзининг кўплигидир. Табиийки, овқат қувватга дахлдор. "Овқат — қувват" деган ибора ҳам шундан келиб чиққан. Қизиғи шундаки, "овқат" сўзи "вақт" сўзининг кўплиги бўлиб, "вақтлар" деган маънони англатади. Демак, таом маъносиди ишлатадиган "овқат" сўзи асли "ақвот" бўлиб, қувват маъносиди келади.

Базм ичра демайки барча авқот, Махлуқ анга лутфи маҳздин зот.

(Яъни, фақат базм вақтларида эмас, лутф унинг зотида бўлгани учун у билан доим биргадир).

Алишер Навоийнинг "Лайли ва Мажнун" достонидан

ОКТАБР ВА МЕЗОН — ҳозирги йил ҳисобида ўйинчи ойнамини англатган "октябр" сўзи тилимизга асли лотин тилидан кириб келган бўлиб, унинг илдизи "okto" — "саккиз" деган маънони англатган ва Рим календариди йилнинг саккизинчи ойнамини ифодалаган.

Мезон эса, шамсия йил ҳисобида йилнинг еттинчи ойининг номи бўлиб, бу ой 22 сентябрдан 21 октябргача бўлган даврга тўғри келади. "Мезон" сўзининг туб илдизи "ўлчов", "тароз", "мувозанат", "одиллик" каби маъноларни англатади.

Наврўздан сўнг киш бўлмас, мезондан сўнг ёз бўлмас.

Мақол

Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

Ширинхон МҲМИНОВА,
"Оила ва жамият"
мухбири

ГАПИДА ҲИКМАТ ЯШИРИН ОТА

... Чинпўлат Тошбоев ота бутун ҳаётини юрт равнақи ва фарзандлар тарбиясига бағишлади. Шу боисданми меҳнаткаш ва фидойи фарзандлари қийинчилик билан ўз максадларига эришди. Отанинг ўғитларини тинглаб улғаяётган фарзанду набиралари жамиятда ўрнини топиб, ахил-иноқ яшамокда. Бобо 4 ўғил ва 6 кизни вояга етказди, бугун 23 набира, 3 чеваранинг суюкли бобоси.

... Унинг чинакам меҳнаткашлигини 45 йиллик фаолиятини Бўка пахта заводи билан боғлаганидан ҳам билиш мумкин: ота шу ердан нафақага чиқди. Бу тилда айтишга осон, аммо бутун умр шу соҳага ўзини бағишлаш ҳазил гап эмас. У ўша даврларни хотирлар экан, гоҳида ўкинч билан ёдга олади. Чунки одамнинг меҳнати қадрланмаган эски тузумда бобо сингари минглаб кишиларнинг иши юзага чиқмас, ваҳоланки, шунинг ортидан қанча-қанча ҳалол ишлаётганлар жазоланарди.

Шундай кезларда у туникасозлик хунари ортидан ризқ топди. Ҳатто ёшликда ўрганган хунари энди кексатганда унга қўл келди: шу хунарни ўрганмоқчи бўлган маҳалла болаларига, набираларига ўргатди.

Отахоннинг ҳар бир гапида ҳикмат яширин. Ҳаёт синовларида тобланган, чиниққан, пишган бу инсон, гўё ўзининг ҳаётий фалсафасини мана шу ёшда топгандек.

— Ҳозирги ёшларга ҳавасим келади. Тил ўрганишни хоҳлайдимки, спорт билан шуғулланамиз, нима хоҳласа, барчаси муҳайё этилган, — дейди у ўйчан кўринишда.

— Фақатгина бундан тўғри фойдаланиш керак, холос. Албатта, биринчи навбатда, оила, чунки одам кўрганини қайтаради, эшитганини айтади. "Кўш уясида кўрганини қилади", дегани тўғри-да. Аллоҳга минг қатла шукрки, юрт тинч, осмонимиз мусаффо.

Бобо оила ҳақида гапираркан, бир энтиқиб қўйди. Шу энтиқишда оиланинг муқаддаслиги, файзи, шукҳи... уйбошилар ўртасидаги бир-бирини тушуниш, аҳиллик, оқибат, садоқат тушунчалари зоҳир эди.

— Оғир кунларда меҳнатдан қочмаслиги керак. Раҳматли кампирим Жоҳонай билан бирга

кечган умрим давомида бир-биримизни тушуниб, далда бўлиб келдик. Албатта, ҳаёт бир текис кетмайди, уни пасту баландликлар, ўғир ва енгил кунлари мавжуд, шундай пайтлари биргаликда ҳаракат қилдик. Тўғри, бунда кексаларнинг ҳам катта ўрни бор. Уларга тўғри маслаҳат бериб, йўл-йўрик кўрсатишимиз керак. Ахир, оила ҳам кичик бир давлатдир. Фақат унда ҳар бир оила аъзоси ўзининг ўрни ва бурчини билиши керак.

Эшитишимизча, Чинпўлат ота уруш даврининг барча қийинчиликларини сабру матонат билан енгиб ўтган. Ҳар гапида бугунги осуда кунларимизга шукроналик ҳисси сезилиб туради.

— Бутун дунёда галаговур, уруш-жанжал. Бизнинг юртимизда тинчлик ҳукмрон. Кексалар чексиз меҳр ва эътиборни ҳис этиб яшамокдамиз. Шу ватанда яшаётганимдан фахрланаман. Тинчликни ҳеч нарса билан ўлчаб, тенглаб бўлмайди. Унда ҳикмат кўп.

Кексалар бор оилалар файзли, қут-баракали бўлади. Қарилик гаштини сураётган бу отахонга қараб кишининг беихтиёр хаваси келади. Фарзандлар ва набиралар кучоғида уларга керкли маслаҳати, тўғри тарбия бериб келаётган Чинпўлат ота каби умр гузаронлик қилиш ҳар биримизга насиб этсин.

Ифтихор СИДДИКОВ.

Орамиздаги одамлар

Ҳаётда ўз ўрнига эга бўлиш, яқинлар ва дўстлар даврасидаги қизгин жараён меҳнат билан чамбарчас боғланган. Янги кунни сеvimли иши билан қарилаб келаётган янгийўллик Якубжон Ҳалимтоев давлатимиз эътирофи ва халқнинг ҳурматиға сазовор бўлганлардан. Қаҳрамонимиз тумандаги "Сувоқова" ишлаб чиқариш шўъба корхонасида сув тармоғи бўлими чилангари сифатида 10 йилдан ортиқ вақт давомида фаолият кўрсатиб келмоқда.

— Соҳанинг мураккабликларини устозларнинг талабчанликлари остида ўргандим, — дейди Якубжон ака. — Айниқса, чилангар учун кунт, бошлаган ишини сабр билан охирига етказиш, шу билан бирга, билимли бўлиш талаб этилади. Хусусан, бизнинг соҳада обрў ва эътиборга, элнинг ҳурматига малакали мутахассис бўлибгина эришиш мумкин. Бу борада юзага келган муаммоларни бартараф этишда тўғри қарор қабул

МЕҲНАТНИНГ ТОТЛИ МЕВАСИ

қилиш керак, чунки сифатсиз бажарилган иш катта талафотларни юзага келтиради. Масалан, ўтган йил корхонамизнинг асосий сув ҳавзаси бўлими "Ниёзбош" сув ҳавзасидан Янгийўл шахрга ичимлик суви етказиб берувчи диаметри Д-1000 мм.лик сув қувурининг Тахтақўприк аҳоли яшаш манзилида жойлашган ва ҳудуддан ўтувчи Қорасув каналига параллел ёндашган қисмида вужудга келган майдони Д-1500 мм.лик ёриқни бартараф этдик. Бу эса аҳолининг сув таъминотини яхшилаш, исрофгарчиликларнинг олдини олишга хизмат қилди.

— Якубжон ўз ишига сидқидилдан ёндашади, — дейди Янгийўл туман "Сувоқова" ИЧШК корхонаси раҳбари Б. Шахрамов. — Шунинг ортида ҳамма муваффақиятлар. Ишда унум бўлади, одамлар рози бўлади. Якубжон ака ўз ишига пухта: берилган топшириқларни ўз вақтини пишиқ бажаради, бошқаларга ҳам шуни ўргатади.

Нафақат ишда, оилада, маҳалладошлари орасида ҳам ҳурматга сазовор қаҳрамонимиз 2010 йилда меҳнатлари учун "Шуҳрат" медалига сазовор бўлди. Бу ҳақда фарзандлари: "отамиз мукофотни олганда, улар билан фахрландик, айниқса, кўксига таққан нишон бизга гурур бўлди, ўзимиз ҳам уларга ўхшайлик, дея ҳар бир ишда муносиб бўлишга ҳаракат қилмоқдамиз", дейишса, маҳалладошлари: "Ҳар доим маҳалла ишларида фаоллигини кўрсатарди. Эътиборли ва кунт билан ҳар бир вазифани бажарар эди. Мукофот дарағи кўшнларни ҳам қувонтирди. Ўқувчи болаларимизга ёки энди ишини бошлаётган фарзандларимизга ибрат қилиб кўрсатамиз. Ахир, меҳнатнинг меваси ҳамиша тотли бўлади", дейишади.

Дарҳақиқат, Якубжон Ҳалимтоев каби инсонларнинг меҳнати сабаб бугун хонадонларимиз кўпгина қулайликларга эга. У ёш кадрларга ҳам билимларини, тажрибаларини беминнат ўргатиб келаётир. Издошларининг назарий билимлари амалиётда янада мустаҳкамланмоқда, десак муболага бўлмайди.

Зафар ОМОНТУРСУНОВ

МАНФААТЛАР ҲИМОЯСИ

Мамлакатимизда истиклол йилларида амалга оширилаётган ислохотлар нотариал идоралар фаолиятига ҳам ўз таъсирини ўтказмасдан қолмади. Хусусан, ўтган давр ичида нотариат фаолиятига доир зарур меъёрий-ҳуқуқий база ва тегишли ҳуқуқни қўллаш амалиёти тўла шакллантирилди. Бунинг яққол мисоли сифатида сўнгги йилларда бевосита нотариат институтини тартибга солиш, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдаги ролини ошириш максдаида йигирмадан ортиқ меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қабул қилинганлиги келтиришимиз мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 5 майдаги "Ўзбекистонда нотариат институтини янада такомиллаштириш чоралари тўғрисида"ги Фармони қабул қилиниши мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишига қаратилган нотариат институтининг янги босқичга олиб чиқилишида муҳим аҳамият касб этди. Ушбу ҳужжат асосида "Фуқаролар-

нинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонунларга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун билан бир қатор қонун ҳужжатларига, жумладан, Фуқаролик кодекси, Оила кодекси, "Нотариат тўғрисида"ги ва "Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида"ги қонунларга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди.

Хусусан, нотариат институтининг жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини нотариал ҳаракатларни амалга ошириш орқали ҳимоя қилишини эътиборга олиб, нотариал идоралар ҳодимларига нисбатан талаблар оширилди. Жумладан, нотариус лавозимига ёшга доир талаблар белгиланди ва амалиёт ўташ муддати икки йилга узайтирилди. Шуни таъкидлаш лозимки, қонунларни ҳаётга татбиқ этишга масъул идоралар, шахсларнинг билимдон, ҳолис ва одиллиги қанчалик муҳим бўлса, фуқароларнинг ҳам ана шу қонунларда белгиланган ҳуқуқ ва бурчларини чуқур англаши, уларни талаб қилиб, бажариб яшаши жамиятда қонун устуворлигини таъминлайди.

Рамзиддин НУРҚОСИМОВ,
Самарқанд шахар
13-сон ДНИ нотариуси

Фермер хўжаликлари раҳбарлари ва ҳисобчилари ДИҚҚАТИГА

Ўртачирчиқ тумани статистика бўлими Сизга шуни маълум қиладики, Ўзбекистон Республикаси "Давлат статистика тўғрисида"ги қонуннинг 11 ва 13-моддаларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитасининг 2015 йил 2 ноябрдаги 4-мб-сон қарориға 37-сон иловаға асосан, белгиланган шаклдаги 1-ФХ шакли йиллик (Фермер хўжалиғи фаолияти тўғрисида 2015 йил учун ҳисобот) 2016 йил 16 февралдан кечиктирмай ўз вақтида ва сифатли электрон шаклда жўнатишингиз тўғрисида огоҳлантира-миз.

Акс ҳолда Ўзбекистон Республика Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 215-моддасида белгиланган (энг кам иш ҳақининг еттидан ўн баробаригача миқдориди) жавобгарликка сабаб бўлади.

Мурожаат учун телефон: 230-87-09
Ўртачирчиқ туман статистика бўлими

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Ҳурматли Муборак УМАРОВА!

Сизни таваллуд кунингиз билан муборакбод этамиз. Бошингиз омон бўлсин, соғлиқ-саломатлик ҳамроҳингиз бўлсин!

Оила аъзоларингиз

Ўзини Санамой деб таништирган жувон: “Мен ҳаётда катта ҳаётга йўл қўйдим. Агар имкони бўлса, шу қораламаларимни газетада чоп этсангизлар. Ҳаёт нотекис, баъзан яхши, баъзан ташвишли синовларни босиб ўтишимизга тўғри келади. Менинг тақдиримга ўхшаш тақдирга дуч келганлар хатоларимни такрорла-маслигини истардим”, деб қўлимга бир қоғозни тутказди.

Санамойнинг ҳикояси:

Шу кунларда ичимга чироқ ёқса ёришмайди. Азадорман. Онамдан жудо бўлдим.

Аслида туққан онам жуда ёш вафот этган. Унинг рангпар юзи, сўлгин кўзлари ва тўшакка михланган хаста жуссасинигина элас-элас эслайман. Биринчи марта ўчоққа ўт ёқиб овқат пиширганимда тўққиз яшарлик қизча бўлганман. Ёғ сачраб гоҳ бўлагим, гоҳ юзим куйиб қоларди.

Бир кунни энам безовталаниб кириб келди-да: “Отанга биз топган жувонлар ёқмаяпти. Ўзи биров-яримни кўзлаб юрган-дир. Энди раҳматли кизгинамнинг гулдек рўзгорига бегана эга чиқади, — дея қўз ёши тўқди. Ўғай оналар ҳақида даҳшатли ҳикоялар айтиб берди. Юрагимга ваҳима тушди. Қўрқиб кетдим.

Аммаларим йиғилишиб, маслаҳатлашиб, бир аёлни олиб келишди. У ҳаммамиз билан кулиб сўрашди. Укаларимнинг бошини силаб, пешонасидан ўпди. Мени ҳам кучоқламоқчи бўлганди, силтаниб нари кетдим.

У ҳудди ўз уйда юргандек, ишга киришиб кетди. Укаларимнинг уст-бошларини йиғиб, ювди. Ҳовлини, уйларни тозалади. Овқат пиширди. Бу орада ҳамир қориб, нон ёпди. Дастурхон ёзди. Кичкина укам Сардорни тиззасига ўтказиб, овқат-лантира бошлади. У бир кундаёқ уйимизни ўзиники қилиб олгани, устига-устак укамгагина эга чиқаётгани менга алам қилди. Шарт ўрнимдан турдим-да, Сардорни тортиб олдим:

— Бегананинг қўлидан нарсаси беганга беринг.

— Қизим, сен овқатингни иссиғида еб олгин, — деди ўғай онам. — Уни менга бер. Қара йиғлапти.

— Йиғласа йиғлайверсин. Бу ўзи шунақа, — деб тўнғилладим.

Ўғай онам ҳеч нарсаси демади. Лекин анча хомуш тортиб қолди.

Кечкурун отам ишдан келди. Менга эмас, ўғай онамга қараб:

— Яхши ўтирибсизларми? — деб сўради.

Яна аччигим чиқди. Назаримда энамнинг айтгани тўғри чиқаётган, ўғай онам мендан ҳамма нарсани тортиб олаётганди.

Шу кундан бошлаб, ўғай онамни йўқотиш пайига тушдим. Кир дорнинг ўртасини қайчи билан салгина кесиб қўйдим. Кирларимизни ювганида дор узилиб, ҳаммаси ер билан битта бўлди. Ҳовлини супириб бўлиши билан товукларни катакдан чиқариб юборардим, улар яна ҳаммаёқни ўзгитарди. Ўғай онам эса мени уришиб, койимас, индамай ишини қила-верарди.

Қишда Сардор укам оғир бетоб бўлиб қолди. Иссиғи тушмас, тинмай алаҳсирарди. Аксига олиб, отам иш билан сафарга кетган, уйда укаларим, ўғай онам икковимиздан бошқа ҳеч ким йўқ эди. Ўғай онам укамга қараб туришимни тайинлади-да, ўзи енгил-елпи кийиниб кўчага чошиб чиқиб кетди.

Маҳалламиздаги Ўғилой дўхтирни чақириб келганида юзи совуқдан қўқариб кетганини кўрдим. “Шамоллаб қолибсиз, иссиғингиз бор-ку, аввал сизга укол қилайлик”, деди шифокор унга. “Майли, менга парво қилманг, манави қоракўзим тузалса бўлгани. Ахир булар менга Аллоҳнинг омонати-ку”, деб кўзига ёшолди ўғай онам. У тинимсиз қалтирар, йўталарди. Шу алфозда эрталабча ухламай укамнинг бошида парвона бўлди.

МЕҲРНИ КЕЧ АНГЛАДИМ

Шу ҳақда энамга айтганимда: “Бу жуда маккор хотин экан, энди сени-ям ўзига иситиб оляптими? Эшитдим, қизи бор экан, мана кўрасан, уни олиб келади-да, уйни она-бола эгалаб олишади. Сен оғзингни очиб ўтираверасан”, деб йиғи-сиги қилди.

Энам айтганидек, уч-тўрт ой ўтгач ўғай онам қизини олиб келди. У жуда чақон эди. Ҳамма ишда онасига қарашарди. Отам ишдан қайтар маҳали сув иситиб турар, эшикдан кўри-ниши билан: “Яхши келдингизми?” деб қўлига сув қуярди. Шундай кезларда отам уни алқаб, дуо қилса гашим келарди.

Бир кун баҳона топиб, ўғай синглим билан уришиб қолдим. У онасига ўхшаган ювошгина эмасди.

— Онам сенларга хизматкор эмас, индамасам ҳақдингдан ошиб кетяпсан. Ҳамма ишингни қилсам, укаларингга меҳрибон бўлсам, сен унга сира кун бермаяпсан, — деб менга ташланиб қолди.

Бақир-чақиримизни эшитган ўғай онам ичкаридан югуриб чиқди-да, мени маҳкам бағрига босди. Соқларимни тўғрилади. Аччиқ-алам билан йиғлаб юбордим. Кейин эса қизининг юзига тарсаки тортиб юборди.

Отам келгунча ҳикиллаб йиғлаб ўтирдим. Бу ҳақда эшитгач отам биров ўйлаб турди-да:

— Яхши бўпти. Ўзи адабингни берадиган бир одам керак эди. Жуда ҳақдингдан ошиб кетувдинг, Мохларой бошлабди, — дея ўғай синглимни чақириб, пешонасини силаб, эркалаб сўради: — Нимага юз-кўзларинг қўқариб кетди. Санамни деб калтак едингми?

— Йўқ, чинни косани синдириб қўйганимга аямнинг озгина аччиги чиқди, — деб жавоб берди у.

Отам унга меҳр билан қараб турарди. Мен ўзимни бу уйда ортиқча-дек ҳис эта бошлагандим. Аразлаб энамнинг уйига кетиб қолдим.

Авваллари билмаган эканман, энам жуда инжиқ эди. Уйдаги ҳар бир буюмни ўз ўрнига қўйишимни талаб қилар, қилган ишларимнинг айбини топиб нуқул даққилагани даққилаган эди. Охири чиқолмадим. Уйга қайтиб кетмоқчи бўлдим. Шунда энам:

— Ўғай онанг келиб, ялиниб олиб кетсин. Бўлмаса борганингдан кейин сенга кун бермайди. Шу ерга келса, яхшилаб адабини бераман, — деб туриб олди.

Бу орада қўни-қўшнилар ўғай онамни мени сиғдирмасликда айблашди. Бунга чиқолмаган отам уни

Бунга ҳаёт дейдилар

қуни уйга келсам, қўшнимиз мени қийбат қилаётган экан.

— Шугина зумраша бошингизга не кунларни солмади, Муниса. Маҳалладаям унинг қилиқларини ҳамма билади. Ёш боши билан ёмонотлиқ бўлгани қолди.

— Санам яхши қиз, — деди ўғай онам. — Ким уни ёмон деса ўша менинг душманам! У эрта бир кун бошқа эшикка борадиган қиз. Ёмонотлиқ бўлса, мен бунга чиқолмайман. Ёшлик қилгандир, ҳали ақли кирса, ҳаммасини тушунади.

— Хотинлар, “бу қизни келин қилишгайм одам кўради, оқ ювиб, оқ тараган онасига-ки шунча нағмалар кўрсатди, қайнонасини аяб кўярмиди”, деганини эшитдим, — деди қўшнимиз.

— Бу гап кимдан чиқди, опа? Менинг Санамим маҳалладаги энг яхши қиз. Ўғай она билан чиқишиб кетиш осон эканми? Нимага бировнинг гулдай қизини ёмонотлиқ қиласизлар?! Нима ҳақингиз бор?! Олдин ўзингизни Санамнинг ўрнига қўйиб кўрингларчи! — деб ўғай онам аччиқланиб қўшнимизни қувиб солди.

Шу пайтгача биров менинг ёнимни олади, деб ўйламаган-дим. Айниқса, ўғай онамдан бунга кутмагандим. Бир муддат қарахт бўлиб туриб қолдим.

Энам вафот этди. Холаларим қаторида ўғай онам ҳам эғнига одми қўйлаб қийиб, “вой онам”-лаб бўзлади. Холаларим билан теппа-тенг аза тутди. Кимдир бунга эл кўзига қияпти, деб ўйлади. Бошқа биров “баракалла, мард хотин экан”, деди. Энамнинг маъракалари тугагач, катта холам мени ёнига чақирди:

— Онамнинг ҳурмати учун шу пайтгача индамай юргандим. Бугундан бошлаб Мунисани хафа қилгудек бўлсанг, мендан яхшилик кутма! Бир она бўлса, шунчалик бўлар, — деди.

Эшигимиздан совчилар аримай қолишди. Ўғай онам мени ўз қизидан зиёда қилиб узатди. Биринчи ҳомиладорлигим оғир кечди. Онам (энди уни ўғай дея олмасдим) болам туғилгунча ёнимда тиргак бўлди. Невара кўрдим, деб суюниб, бешиклар яса-тиб келди. Унинг насихати билан синглим Мохларой ҳам, укаларим ҳам мени авайлашарди. Шунда билдимки, мен ўғай она деб ёмон кўриб юрган аёл, аслида ўз онамдек меҳрибоним экан!

Бу орада отам ҳам вафот этди. Дунёларга сиғмай кетган чоғимиз онам бизни жимгина бағрига босиб овуларди. Бора-бора қишлоқдагилар унинг бизга ўғай эканини ҳам унуттишди. Дехқончилик қилиб, ер тирнаб юриб Сардор билан Сарварни, Азим билан Оқилни институтда ўқитди. Укаларимни ишли, уйли-жойли қилди. Мохларойни ҳам узатди.

Фарзандларини тарбиялаб, турмушнинг аччиқ-чучугини кўрганимдан кейингина мен унинг қадрига етдим. Энди роҳатда яшаримканлар, деб ўйлаганимизда хасталик туфайли оламдан ўтдилар. Шу кунларда дунё хувилаб қолганга ўхшайди. Гоҳида ич-ичимдан бир йиғи отилиб келади.

Қўнглимдан ўтаётган ўйларимни ёзмасам бўлмасди. Бунга ўқитганлар ўзларига меҳр бераётган одамларни ўз вақтида қадрлашни истайман. Бўлмаса, менга ўхшаб, кейин афсусда қолишади.

Ҳамроҳон МУСУРМОНОВА

Кузининг адоғи, кишининг боши. Атрофни қорнинг жонсиз аёзи ишғол этган: Бухоронинг қадимий жин-кўчалари жим, сукутда. Изилаган шамол тезроқ ичкарига қистайди, аммо бу муқаддас қадамжоларни кўрмасдан қайтгингиз ҳам келмайди. Кунда тўй, гарчи совуқ тушган эса-да, шундай вақт топса бўларкан! Уйқудан кечиби, шаҳарнинг эски шаҳар қисмига отландик.

...Бухоро Аркининг олд-атрофи аънавий эскича услубда гишланган бўлиб, кунгай жойлари кўчган, терс-кайлари нисбатан сақланган. Пойдеворидан катта-катта тошлар муралар, девор ораси — ҳар бир ярим-икки метр масофага ўрнатилган устунлар эса неча юзйиллик иморатни пухта ушлаган. Деворга узоқ тикила туриб, яқин ўтишининг суронли манзаралари кўз олдиндан ўтади. Ҳатто аждодларимизнинг буюк ақлу зақоси олдида киши ҳайратланади, завқланади. Арк Бухоро шаҳрининг (эски шаҳар назарда тутиляпти) қоқ ўртасида жойлашгани, ҳозирда ўша дарвозаларнинг фақатгина ўрни сақланиб қолгани билан ҳам характерлидир. Ичкари сирли-гича қолди, фақат бизларга қадим манзил ҳақида маълумотлар айтиётган йигитдан мазкур меъмориал ансамбль ичида хон саройи, машваратгоҳ, мирзалар учун жой, вазирлар саройи, хонаҳо, зиндон, хон охонаси жойлашганини билдим. Аркининг ён-верини айлангач, йўлдош дўстимиз савдо расталари сари етаклади.

— Мана шу жойда доим савдо қайнаган, — деб икки тарафи қатор тизилган дўконларни айланиш чоғида тушунтира кетди ҳамроҳим. — Буёққа кун қизиганда келсангиз, жуда салқин. Битта кўйлак оғирлик қилади, эгингизга. Шу кўчадан кунора ўтаман, лекин ҳеч зерикмайман. Ин шаб шабеомохо сахар надорат, яъни сахар шу сахардур, дейди-ку!

Шу шаҳарнинг ҳам гашти бор, демоқчи бўлди у. Эпчил, меҳнаткаш, фидойи, хунарманд, танти бу ерликларнинг чучук талаффузини қайта-қайта ўзимга мослаштиришга уринмай, барибир нимадир бузилишлар, узилишлар, тутилишлар билан каловланиб ўтираверардим. Айниқса,

Тошкентга келмагунча кишлоғимни соғинаман деб ўйламагандим. Шу пайтгача катта шаҳарга чиққан бола эмасман. Кишлоғимнинг нимасини соғинаман: пастаккина уйлариини, чала таъмир — сувоғи бўлмаган иморатларини ёки чанг кўчаларини?..

Саволларга энди жавоб топдим. Унинг бутун қиёфасини талаба бўлиб, четдан кузатиб, қалб ичиккандагина ёркинроқ ҳис қилаётирман. Овул манзараси, шарқироқ сойлари, ҳатто шамолда синиб эгилган симёғочни ҳам ҳозир эслаяпман. Соғинч ҳисси доим ўша ёққа чорлайди.

"Инсон ўзга юрда ўз ватанининг қадрига етади", қабилдаги сўзларни мактабдаги узтозлардан, китоблардан аллақачон тушунганман. Лекин у пайтда бу нарсалар жиддий қара-

БУХОРО САФАРИНИНГ ГАШТИ

шу тобда қулоғимга чор-атрофдан ўрнашган бир кўшиқни тез-тез хиргойи қилсам-да, унинг айтилиши (менинг овозимда), "шақир-шуқур"и ўзимга маъқул эмасдек, сўзларини бузиб қўяётгандек эдим. Ҳатто ўртоқларимдан нотаниш сўзларнинг маънисини тушунтириб беришини тез-тез сўрадим, ўзимча маъно чиқарардим. Бу сўзларни ёдлашнинг ўзи бир гапу, айтиш масаласини қўяверинг!

*"Домод шиканад pista,
Келин хўрад мағаш".*

Бунинг маъносини ҳолатнинг ўзидан тушуниб олгандим: келин-куёв чимилдиққа киришдан аввал, бир-бирига емак едирар экан, пистани чаққан куёв келинга уни тутар, кўшиқ ҳам шу удумга мосдек жаранглайвераркан.

Шу ҳолатни эслаб, йигирма беш-ўттиз қадам юрдик. Бу пайтда Бухоро хонининг қадимий кутубхонаси биқинига етиб боргандик. Кутубхонанинг эшиклари ёпиқ, аллақачон шу хаёлда бўлсам-да, гиштин деворларини бир-бир ушлаб чиқдим. Тарихий иморатнинг олд-атрофини кузатиб, ўриндиқларга кўзим тушди: булар китобхонларнинг ҳали-ҳануз бу ерга ташрифи сўнмаганини кўрсатарди, гўё. Ёки менда шунақа таассурот уйғотдими, билмадим.

Бухоро кутубхонаси ёнида 46 метрлик кўкка чўзилган Минораи Калон қад ростлаган. Хом гиштдан ажабтовур

меъморчилик асосида тикланган мазкур иншоот бугунгача ўз сирини, кўркамлиги ва ўрнини йўқотмаган. На чўкканини сезасиз ва на оққанини. Эшитишимча, бу бионинг қурилиши жуда қизиқ: илгари донғи Доғистонга, хунари Ҳиндистонга етар уста ўтган экан. У Бухоронинг чекка бир қишлоғида яшаркан. Кунларнинг бирида хон уни саройига чорлаб, шундай баланд иморат қуришни ва у ердан бутун мамлакат сарҳадлари кўришини тайинлабди.

Уста хоннинг буйруғини эшитгач, шу шойга қамиш ташлабди, сув югуртирибди ва тизза баробарида лойдан пойдевор кўтариб қишлоғига кетибди. Орадан кўп сувлар оқибди: шоҳ ҳам индамабди, уста ҳам. Борган сари ишнинг охири кўринмагач, амир навкарларига ўша кишини топиб келишни буюрибди.

Ун йиллик йўқолишдан сўнг уста подшоҳнинг олди-га келибди.

— Ишни нега чала ташлаб қўйдингиз?

— Ишнинг пухта чиқиши учун. Сиз бу жойда мингйилларга етадиган минора қурмоқчисиз. Тўрт кунлик иш эмас-да, бу...

Хуллас, уста ва хон бир-галикда миноранинг ўрнини бориб кўради: тупроғи пишш, бахаво, одам кўп тўпланадиган бу ер уларга маъқул бўлади. Уста шогирдларини олиб, дарров ишга киришади. Хон эса кунда

ишчиларига емак-ичмакка қўшимча равишда бир тилло танга ва битта саримсоқ пиёз бераркан. Саримсоқ пиёз танани тетик, бардам қилса, олтин танга кишининг гайратига-гайрат кўшармиш, уйга қуруқ бормаслиққа, оила қозонини қайнатишга қаратилганмиш.

Шундай қилиб, узоқ уринишлардан сўнг ҳозирги кунга қадар машҳур Минораи Калон битибди. Қаср битгач, амир устани ҳузурига чақирибди. Унинг етти авлодига етарлик мол-давлат бериб, ўзини сарбозларига айтириб борсакелмас томонга юборади...

Бу ҳақиқатми, ёхуд тўқима, буниси менга қоронғи, фанат шуниси

аниқки, бу гап тағида ҳам бир син-синоат яширин. Тарих эса, биз қуйидагича маълумот беради: **МИНОРАИ КАЛОН** (Катта минора), Арслонхон минораси — Бухородаги меъморий ёдгорлик. Муҳандис ва меъмор Бақо лойиҳаси асосида Арслонхон 1127 йили қурдирган. Минораи Калон ўрнида илгари минора бўлган, у қулагач, ҳозиргиси мустаҳкам қилиб қайта қурилган. Пойдевори тош ва махсус қир қоришмасидан терилган. Ер сатҳидан 9 метр чўқур, баландлиги 50 метр: курсиси қиррадор, танаси ғўласимон, тепаси гўмбазли, давра қафасаси қўшқ билан боғланган. Минора юқорига ингичкалашиб боради ва муқарнаса тугайди. Қафасасидаги 16 равоқли дарчалар орқали шаҳарни кузатиш мумкин. Минора ичидаги 104 пилпоё айланма зина орқали тепага чиқилади. Илгари Масжиди калон томонидан минорага ўтиладиган кўприкча бўлган. Минораи Калоннинг ўзаги ҳам, безаги ҳам чорси гишт ганҷоқ лойида терилган. Безак гишти ўрнига қараб турли шаклда, сирти силлиқ пардозланган. Уста-уст жойлашган турли хил хандасий шаклдаги бежирим безакли ҳалқалари гиштин данданалар билан ҳошияланган. Безаклар орасида тарихий ва диний мазмундаги кўфий ёзувлар учрайди. Муқарнас остидаги мовий ранг сирқор ҳалқаларнинг ҳар бири турли хил хандасий шаклда безатилган. Минораи Калон

Мозийдан садо

шу турдаги қад кўтарган иншоотлар орасида алоҳида ўрин тутати. Шакллarning ўзаро мутаносиблиги хандасий уйғунлик, ажойиб кўрк ва маҳобатлилиқ Минораи Калонга чинакам гўзаллик бағишлайди. Кейинчалик йиллар сурони бу иншоотни бироз асл ҳолатини ўзгартирди. Шунинг учун танаси ва муқарнаслари 1924 йили таъмирланган.

1960 йилда ер остидаги асоси курсиси уста Очил Бомуродов томонидан очиб таъмирланган. Бухоронинг 2500 йиллиги муносабати билан Минораи Калонда таъмирлаш ишлари олиб борилди. Ушбу иншоот шариф шаҳарнинг ноёб ва кўҳна ёдгорликлари қаторидан марказий ўрин эгаллаган.

...Бухоронинг минг асрлар давомида яшаб келаётган хунармандчилиги бир он бўлса ҳам мени атрофга синчков боқишдан тўхтата олмас, борган сари бу меъморий обидалар мафтунига айланиб борардим. Лаби ҳовузга етгунча неча марта шундай иморатларнинг олди-дан ўтган бўлсам, барчасининг ўзига хослиги бор эди: ҳатто мадрасая мақбараларгача, қадимий савдо дўконларию ҳаммомларгача, ҳовулардан тортиб тарновларгача. Яна бир хусусияти, бу ерда янги, замонавий иморатлар ҳам қад ростлаган эдики, улар ҳам аънавий Бухоро архитектура услубига уйғун эди. Меҳмонхоналару кафе, барлар ҳам бошқа ҳудудлардагидан айрича, қурилиши, таомлари, мева-чевалари...

...Оқшом тушган бўлса-да, ҳали-ҳануз одамларни бу атрофда сайру саёҳат илжинида учратиш мумкин эди. Ҳамроҳим ҳам бу ҳолатга кўнжикани учунми, бамайилхотир одимлар, мен эса гарчи айланишни давом эттириш фикри миямга тез тез келиб турса-да, Тошкентга қайтишим кераклиги боис йўлдошни тезлай бошладим.

У кулимсираганча шундай деди:

— Неча асрлар давомида қурилган бу муборак манзилни бир кундамас, камида бир ҳафта эринмай томоша қилсангиз арзийди!

О. ЖУМАОБОВ

БУТУН БОРЛИҒИМНИ СОҒИНДИМ

маганман. Сабаби, баланд, чиройли иморатлар атрофида юрсам, иссиқ сув доимо муҳайё бўлса, бас, деган ўй миямга сингганди. Совуқ сувни чалақлаб қийнаиб, уйга кўтариб келмасам, қишда иссиққинада бўлай деб, ўтин арралаб юрмасам, нега соғинарканман, деб ўйлардим.

Бугун эса кишлоғимдаги ўша турмуш тарзини эслаб, унга анча ўрганиб қолганимни, ҳаётимнинг баҳори, энг ширин лаҳзалари у билан ўтиб кетганига ишондим. Энг асосийси, кишлоғим билан бирга оила даврасини, ота-онамни жудаям кўмсайман. Отам ҳар кун "Пўлинг борми,

ўғлим?", деб айтгани, онамнинг эса ҳар кун эрталаб: "Чой тайёр бўлди", дея нонуштага уйғотишини эсласам, мени ажиб ҳиссиётлар қулғайди. Ота-онадан бундай сўзларни эшитиш қанчалик бахт эканлигини ўша пайтда билмаганман. Билсам-да, чин юракдан, бутун борлиғим билан ҳис қилмаганман. Ҳис-туйғусиз шунчаки билиб қўйиш билан уни кўнгилда тугиб кўришининг орасида анча фарқ борлигини энди сезиб турибман. Синглимни соғинаман, деб ўйламагандим, чунки фақат гап талашардик. Бугун эса у билан дилдан суҳбатлашгим, талабаликдаги ширин хотираларимни

Ватан мадҳи

айтиб ўртоқлашгим келяпти. Акамлар билан, айнақса, уй юмушларини бир-галикда бажаришимизни жуда-жуда соғиндим. Кекса бўлишларига қарамай ҳазилини қўймайдиган, дуо қилишни қанда қилмайдиган бобом билан момонини айтмасам ҳам бўлаверди. Ҳозир узоққалигим боис туғилган жойимни, яқинларимнинг қадрини бутун қалбим билан сезиб турибман.

Энди кишлоғимга борсам, яқинларимни кўрсам бошқача нигоҳ билан қарайман. Кишлоғимнинг ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас оламан, оиламнинг бағрида тўйғунимча бўламан. У ердаги ҳар нарсалар шўқроналик нигоҳи билан назар ташлайман.

Султонбой АЛЛОНОВ,
ЎзДЖТУ талабаси

ҚУЛОҒИ ҚОТГАН “МАДАНИЯТЛИ”

✓ Кўнгилдан кечган гаплар

... Кўп йиллар аввал қариндошларимдан бири Германияга борганини айтганди. Унинг айтишича, улар Франкфурт-майн шаҳридаги обрўли бир ресторанга тушлик учун кирадилар: официант йигитлар жинси шимларда бир хил кийиниб, хизмат қилишар экан. “Агар шундай жинсиларда немис дўкони ёхуд жамоат жойларига бориб қолсангиз, одамлар ажабланишади. Одатда бундай шимлар билан бирор бир масканга кириш ҳам таъқиқланар экан”, деди у оилавий суҳбатларимизнинг бирида.

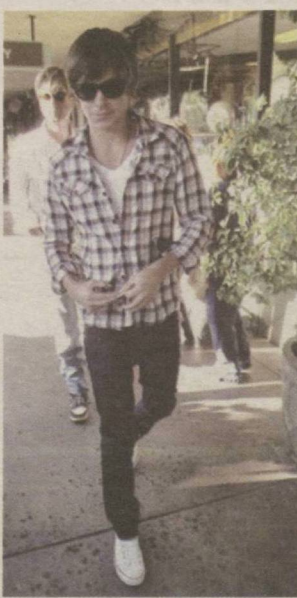
Хар гал кўчада, ўқув муассасаларида йигитларнинг эғнидаги жинси шимларга кўзим тушса, беихтиёр ўша гапларни эслайман. Европанинг тараққий топган мамлакатларида ҳам фуқаролар кийиниш маданиятига шундай эътибор қаратишар экан, бизнинг ёшлар-чи, деган савол кўнгилдан ўтади.

Одамлар ҳали ақлини таниб улгурмаган, имо-ишоралар билан мулоқот қилган ибтидоий даврларда ҳам кишилар иссиқ-сувуққа қараб кийинишни билганлар. Бу миллион йиллар аввал ибтидоий одамнинг ахлоқи шаклланиш жараёни эди. Биз эса шукрки, оқ ва қорани фарқлаймиз. Қаерда, қандай кийим кийишни биламиз. Аммо, айрим ҳолларда кийинишда ҳам камчиликлар кўп.

Ёшларнинг касб-хунарли бўлиб етишиши учун ташкил топган коллежларда бугун минглаб йигит ва қизлар таҳсил олишмоқда. Албатта, таълим-тарбия бор жойда қоида бўлади. Айтиш

ўринлики, ҳар бир таълим даргоҳида белгиланган ўқув формалари жорий қилинган. Бироқ айрим тенгдошларимиз учун шу формани ўқишга кийиб бориш қайсидир маънода малол келаётганини айтишдан уялмайдилар ҳам.

Ўқувчи қизлардан бири коллежда қизларнинг юриш-туришини назорат қилувчи ўқитувчиси билан тортишиб қолганини куюниб гапириб қолди: муаммо қизнинг замонавий либосига мос равишда қимматбаҳо зирак тақиб келгани, ўқитувчининг тақинчоқларни йиғиштириб, тартибга чақиргани унинг нафсониятига теккан эмиш. Шу-шу ўқувчи ўқитувчисини “душман” санаб, билганидан қолмаган. Бунақа ёшлар орамызда оз бўлса-да, бор. Қизиқ, уларнинг ота-оналари фарзандларининг бундай хулқ-атворларидан хабарлари бормикан? Либос-ку, бугун эскириб эртага янгисига алмашади.

Аммо, юзага келган дилхиралик қиз ва ўқитувчи орасида қолади.

Йигитларимиз ҳам замонага мослашиб, ораста ва замонавийликка ўтган. Гавжум кўчаларда кетатуриб ёқимсиз манзарага ихтиёрсиз қараб қоласиз: тор шим, тартибсиз безакдаги соч, қулоқларига бир парчагина матоҳдан янграётган куйни “наушник” аталмиш мосламадан тинглаб атрофга бепарво кетаётган йигитча. Кимдир ижирга-

ниб, яна қайси бир йўловчи олифта йигитнинг “тарбия бермаган ота-она”сига ачиққина “рахмат” айтади. “Маданият-ли”нинг эса парвои фалак. Кўринишидан бунақа гапларга қулоғи қотганга ўхшайди. Куюниб гапиришга арзигулик жиҳати — йигитчанинг бир қулоғида зирак ҳам бор. Бизнинг миллий маданиятимиз, маънавиятимиз қаерда қолди?.. Йигит ва қизлар ана шундай либосларни ўзларига синдириб олмоқчи бўлсалар, табиийки, танқидларга рўпара келадилар. Балки, бу ранг-баранг либосларни кўчада бемалол кийиш мумкин, бироқ ўқув даргоҳига эмас.

...Қатор мисоллар орасига қанчасини киритишга ҳақимиз: газетхонлар “ҳамма ҳам бундай эмас”, деган фикрни дадил айтишлари мумкин. Албатта, беш қўл баробар эмас. Кимнингдир наздида улар тарбияли оилада улғайгандек тасаввур уйғотлади. Аслида, уларнинг замирида ҳам ёт гоғлар ётганини англаш мумкин. Гап барибир, оилавий муҳит, тарбияга бориб тақалар экан, ота-она фарзандининг кийинишини, кийиниш маданиятини ҳам кузата билиши зарур.

Юқоридаги воқеалар — кўрганларимиз, кузатганларимиз. Бундай манзараларни сиз ҳам учратгансиз. Жилла курса, уларга нисбатан дилингиздан танбех ўтган. Хулоса чиқариш, ҳар кимнинг ўзига боғлиқ. Либослар савиясиз фикрлар ойнаси бўлмаслиги керак.

Мадаминжон
СОЛИЖОНОВ

✓ Мулоҳаза

УМР ОЛДИМИЗДАН ОҚҚАН СУВ(МИ)?

Бу афсонами, ҳақиқатми билмадим, лекин қадимда одамлар 450-500 йил яшаган эса-да, улар ҳам: “Умримиз жуда қисқа, ундан унумли фойдаланишимиз лозим”, деб ўйлаган эканлар. Демак, умр ўлчовини қониқш хисси билан қисбласа бўлар экан-да!

Масалан, ҳаётимизнинг бор-йўғи бир ҳафтасини олайлик. Шу вақт мобайнида жуда кўп ишларни амалга оширамиз: иш, ўқиш ташвишлари, қувончли лаҳзалару баъзан мусибатли дамларни... Лекин ҳафта ўз якунига етиб, уни сарҳисоб қилишга келганда эса ҳайрат билан: “Вақт бунча тез ўтиб кетди, ахир, кечагина душанба эди-ку?!” дея ёқа ушлаймиз. Аммо ўтаётган лаҳзалар жуда қимматли эканлигини, уларни йўқотиб бораётганлигини англамаймиз. Аслида, бир кунни ёки бирор соатни беҳудага сарфлаган, шунчаки вақт ўтказган бўлармиз. Дам-бадам соатга қараб: “Вақт бунча секин ўтапти-я, бу дарс қачон тугар экан?”, қабилидаги хаёлларга чўмаемиз.

Ўйлайман-ки, бугунги куннинг энг долзарб муаммоси интернет эмас. Энг катта ва долзарб муаммо, бу — дангасалиқдир!

Атрофдагилар дангасалиқни “бирор ишни қилишни хоҳламаслик” ёки “кўп улаш” қабилига йўйишади. Аслида, дан-

гасалиқ сўзи замирида қанчадан-қанча маъно яширинганини билармикинми? Меҳнатдан қочиб одати меҳнат қилмаслик дангасалиқдир. Демак, дангасалиқ бу — тор тушунча эмас, балки лоқайдлик, безътиборлик сабабчиси.

Ўйлаб қоламан: бугун ёшларда ўқиш, ишлаш учун шарт-шароит бор. Замонавий технологиялар, электрон кутубхоналару, чет тилини ўргатувчи махсус мутахассислар. Эҳ-ҳе, булар ҳақида фикр юритсак, тугамайдиғандек. Лекин нега улар ҳаракатдан кўра ҳеч нарсаси қилмаслиқни, ўқиш-ўрганишдан кўра бекорчиликни афзал қўрадилар. Ахир, авваллари бундай шароит қайда эди? Нахот кўплаб қулайлик, имтиёзлар яратилса-да, инсон тобора дангасалиқ ботқоғига ботса?..

Оммавий ахборот воситалари орқали лоқайд бўлмаслик, ҳар қандай вазиятда ҳам огоҳлик давр талаби эканлиги кўп такрорланади. Албатта, лоқайдлик бу барча тубанликлару ёвузликларнинг негизидир. Лекин лоқайдликнинг асл сабабчиси дангасалиқ эмасми?!

Донишлардан бири айтганди: “Дангасалиқнинг онаси бекорчилик, синглиси очлик, фарзанди эса ўғрилиқдир”. Бу ҳикматни қай тарафга бурманг, барибир мағзида инсонни меҳнатга чорловчи моҳият бор. Яшашдан мақсад ҳам мана шунда.

Инсон атрофдагиларга ёрдам ва керакли маслаҳатлар бериши, дангасалиқдан тийилиш, огоҳ бўлиш ҳақида тушунтириши мумкин. Авваламбор ҳар бир шахс ақлан ривожланишни, айтаётганларига амал қилишни ўзидан бошлаши керак! Ана шунда қилинаётган тарғибот-ташвиқотлар, яхшиликка ундовчи фикрлар бесамак кетмайди.

Мухтасар қилганда, энг биринчи навбатда бу дунёга шукроналик нигоҳи ила қараган инсон ҳаёти қанчалик чиройли эканини, ўйлаб иш тутса, ҳамма нарсаси вақт бемалол топилишини фаҳмлайди. Фақатгина дангасалиққа қарши курашсак, уни бартараф этишга уринсак, ишларимиз ўнгидан кўчади.

Қомила ИГАМБЕРДИЕВА

УЙЛАР АРО КЎПРИК

Бу нодатий кўприк Хитойнинг Чунцин шаҳрида барпо этилган. Умуман олганда, Чунцин ўзининг бошқа ҳудудларда учрамайди-

ган ажойиб меъморий иншоотлари билан шухрат қозонган. Шаҳарнинг иккинчи номи — “Кўприклар шаҳри”. Бу бежиз эмас. Сиз суратда кўриб турган кўприк қурилмаси бу ҳақда етарлича таассурот беради деб ўйлаймиз. Баланд уйлар аро қурилган кўприк 13-қаватдан бошланиб, катта кўча узра бунёд этилган бошқа бир кўприкка уланиб кетади ва ўз навбатида йўловчиларни тўппа-тўғри шаҳарга олиб чиқади. Кўприкнинг эни икки метр.

ЧЕКСИЗЛИК ЗИНАСИ

Австралининг соҳилбўйи шаҳарларидан бири Бондида таникли хайкалтарош ва рассом Дэвид Мак-Кракен ўзининг нав-

батдаги санъат асарини яратди. “Кичрайиш ва Кўтарилиш” (“Diminish and Ascend”) деб номланувчи ушбу зина денгиз томон йўналган ҳолда қурилган. Унинг ўзига хослиги шундаки, зинанинг пойида туриб маълум бурчак асосида юқори қисми томон қарасангиз, у худди осмонга уланиб кетгандек, худди бу зинанинг поёни йўқдек тасаввур беради.

Наргиза СИДДИҚОВА
тайёрлади.

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, “Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш” ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва “Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди

Тахририятга келган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди. Реклама материаллари мазмун учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 15:00.

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

Бош муҳаррир
вазифасини бажарувчи:
Олимжон ЖУМАБОВ

Саҳифаловчи — Илҳом ЖУМАНОВ
Мусахҳхлар — Саидгани САЙДАЛИМОВ,
Қамола АДАШБОВЕВА

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
0169-рақам билан рўйхатга олинган. Буюртма
Г — 136. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади
— 5966. Баҳоиси келишилган нарҳда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Қабулхона: (тел-факс) 233-28-20
Котибият: 233-04-35, 234-76-08

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

1 2 3 4 5